

Materiał dyskusyjny

Projekt stanowiska Rady Hufca ZHP Kraków - Śródmieście im. M. Kopernika przed IX Walnym Zjazdem Związku Harcerstwa Polskiego opracowany przez Komisję Rady Hufca.

W ostatnim czasie mamy do czynienia z wysiłkami zmierzającymi do wprowadzenia zmian w życiu społeczno-politycznym naszego Kraju, z dążeniem do realizacji prawdziwej demokracji i pluralizmu we wszystkich dziedzinach. ZHP jako ruch wychowujący młodzież do obywatelskiej dojrzałości, aby być wiarygodnym i pozytywnie postrzeganym w społeczeństwie winien przyłączyć się do tych wysiłków i dążeń.

Wymogiem chwili jest, by w harcerstwie zapadły jednoznaczne decyzje zapewniające faktyczne zmiany w kierunku:

- określenia takiej sylwetki ideowej harcerza, by była ona zgodna z 77-letnią tradycją polskiego harcerstwa, niosącą z sobą wartości sprawdzone w trudnych chwilach, a i współczesnemu Narodowi i Państwu potrzebne,
- stworzenie z ZHP organizacji elitarniejszej moralnie, cieszącej się wolnością przekonań swych członków, rządzonej demokratycznie i spełniającej społeczne oczekiwania.

Wprowadzenie wyżej wymienionych zmian o kapitalnym dla dalszego bytu Organizacji znaczeniu, wymaga następujących, naszym zdaniem działań:

1. Sprawą zasadniczej wagi jest uznanie za obowiązujące w ZHP Prawo i Przyrzeczenia Harcerskie, określające pożądaną sylwetkę harcerza. Uznajemy, że zadanie to najlepiej spełnią poniższe, funkcjonujące z niewielkimi zmianami od 1914 roku Prawo i Przyrzeczenie Harcerskie, łączące piękne i sprawdzone tradycje z wymogami współczesności.

PRYZRZECZENIE HARCERSKIE

MAM SZCZERĄ WOLĘ CAŁYM ŻYCIEM PEŁNIĆ SŁUŻBĘ BOGU /dla wierzących/
lub DOBRU NAJWYŻSZEMU /dla niewierzących/ I POISCE, NIEŚĆ CHĘTNA
POMOC BLIŹNIM, BYĆ POSŁUSZNYM PRAWU HARCERSKIEMU.

Powyższa rota Przyrzeczenia spełnia w sposób jak najbardziej szeroki, warunek tolerancji w ZHP. Umieszczenie określenia "Dobro Najwyższe" podkreśla przyświecającą harcerstwu intencję wychowania każdego człowieka w duchu przyjmowanych w całym cywilizowanym świecie wartości takich jak wolność, sprawiedliwość, szacunek dla ludzkiego życia, otaczającej nas przyrody, niezależnie od prezentowanego światopoglądu. Koncepcję wprowadzenia zwrotu "Dobro Najwyższe" przyjęto za tekstem Przyrzeczenia z 1947 roku.

PRAWO HARCERSKIE

1. HARCERZ SŁUŻY POLSCE I SUMIENNIE SPEŁNIA SWOJE OBOWIĄZKI.
2. NA SŁOWIE HARCERZA POLEGAJ JAK NA ZAKŁADZIE.
3. HARCERZ JEST POŻYTECZNY I NIESIE POMOC BLIŹNIM.
4. HARCERZ W KAŻDYM WIDZI BLIŹNIEGO, A ZA BRATA UWAŻA KAŻDEGO INNEGO HARCERZA.
5. HARCERZ POSTĘPUJE PO RYCERSKU.
6. HARCERZ JEST POSŁUSZNY RODZICOM I SWOIM PRZEŁOŻONYM.
7. HARCERZ NIEUJE PRZYRODĘ I STARA SIĘ JĄ POZNAĆ.
8. HARCERZ JEST ZAWSZE POGODNY.
9. HARCERZ JEST OSZCZĘDNY I OFIARNY.
10. HARCERZ JEST CZYSTY W MYŚLI, MOWIE I UCZYNKACH, NIE PALI TYTONIU, NIE PIJE NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH I WALCZY Z NAŁOGAMI.

Wydaje się nam, że 10 punkt wymaga korekty polegającej na dodaniu postulatu walki z nałogami. W ten sposób znajdzie swe odbicie niebezpieczeństwo wielości psychicznych i fizycznych uzależnień, w które młody człowiek może popaść we współczesnym świecie.

2. Uważamy, że zmianie winien ulec tekst Zobowiązania Instruktorskiego. Obecnie obowiązujący zawiera deklaracje postawy polityczno-światopoglądowej, co stawia go w sprzeczności z przyjętą powszechnie zasadą tolerancji. Ponadto jest on zbyt długi. W związku z powyższym proponujemy następujący tekst, który jest wolny od wyżej wymienionych deklaracji i odnosi się jedynie do obowiązków instruktora wobec powierzonej mu młodzieży, oraz określa jego stosunek do ZHP.

ZOBOWIĄZANIE INSTRUKTORSKIE

Ja PRZYJMUJĘ OBOWIĄZKI INSTRUKTORA ZHP. SWĄ PRACĄ WYCHOWAWCZĄ BĘDĘ JAK NAJLEPIEJ SŁUŻYŁE POLSCE, WYCHOWUJĄC MŁODZIEŻ WEDŁUG WSKAZAŃ PRAWA I PRYZRZECZENIA HARCERSKIEGO. ZOBOWIĄZUJĘ SIĘ STAŁE PRACOWAĆ NAD SOBĄ I POGŁĘBIAĆ SWĄ WIEDZĘ INSTRUKTORSKĄ. POWIERZONEGO MI STANOWISKA NIE OPUSZCZĘ SAMOWOLNIE.

"HARCERSTWO W OCZACH SPOŁECZEŃSTWA"

Wprowadzenie powyższych tekstów Prawa i Przyrzeczenia Harcerskiego oraz Zobowiązania Instruktorskiego będzie miało zasadnicze znaczenia w podniesieniu prestiżu Harcerstwa w oczach młodzieży i społeczeństwa. Służyć temu powinno również spełnienie następujących, bardzo ważnych dla Harcerstwa warunków:

- 1/ Uznanie możliwości współpracy jednostek harcerskich ze wszystkimi, istniejącymi w Polsce ruchami i organizacjami społecznymi i politycznymi.
- 2/ Umożliwienie nawiązania kontaktów przez harcerskie środowiska z różnymi organizacjami skautowymi oraz podjęcie starań o wstąpienie ZHP do Międzynarodowego Biura Skautów.
- 3/ Uznanie przez ZHP faktu, że jest kontynuatorem całej historii i tradycji polskiego ruchu harcerskiego. Wynika stąd równoprawne traktowanie wszystkich okresów istnienia Związku i nie manipulowania Jego historią /np. ignorowanie 75 rocznicy założenia Harcerstwa, a uroczyste obchody rocznicy Zjazdu Łódzkiego/.
- 4/ Władze Związku powinny dołożyć wszelkich starań by utrwalać i upowszechniać dzieje i tradycje ruchu harcerskiego, m.in. przez:
 - utworzenie instytucji państwowej "MUZEUM HARCERSTWA",
 - systematyczne prowadzenie badań historycznych w odpowiednim zespole lub Komisji skupiającym historyków zawodowych /sprzeciwiamy się likwidacji Zespołu Historycznego GK ZHP/,
 - systematyczne prowadzenie i odtwarzanie /tych, które zostały bezmyślnie zniszczone/ na wszystkich szczeblach organizacyjnych profesjonalnych archiwów harcerskich oraz bibliotek,
 - wspieranie działalności wszelkich zespołów społecznych zajmujących się historią np. Chórągwanym Komisji Historycznych oraz Harcerskich Kręgów Seniorów,
 - stałe cykle wydawnicze z tej tematyki np. b. seria ZHP ZH GK ZHP, periodyk - b. Harcerski Informator Historyczny /pytamy się, dlaczego zlikwidowano te b. interesujące rozwijające się wydawnictwa ? /,
 - opiekę nad harcerskimi miejscami pamięci /np. Trębki/.
- 5/ Nawiązanie kontaktów z ZHP na emigracji i umożliwienie jednostkom harcerskim różnorodnych działań w tym kierunku.
- 6/ ZHP musi się liczyć z uczuciami religijnymi większości swoich członków. Niedopuszczalne jest więc kwestionowanie udziału młodzieży harcerskiej w uroczystościach religijnych. Wydaje się konieczne uznanie przez władze Związku istniejących Duszpasterstw Harcerzy i Harcerek i nawiązanie z nimi organizacyjnej współpracy /np. przez powołanie kapelanów harcerskich/.

PROGRAM

Obecnie ZHP stoi przed zasadniczym wyborem programowym. Z jednej strony model Harcerstwa dla wszystkich, dwarty na wszystkie potrzeby młodzieży, organizacji i umożliwiający różnorodny sposób spędzenia wolnego czasu, dający /przynajmniej w teorii/ szerokie możliwości i perspektywy dla wszystkich, a z drugiej strony - ruchu wychowawczego, dającego młodzieży niezapomniane, głębokie przeżycia, możliwość kształtowania własnej osobowości, hartowania ducha i ciała, wymagającego jednak jednoznacznej postawy, czasami na przekór ogólnym tendencjom i prądom.

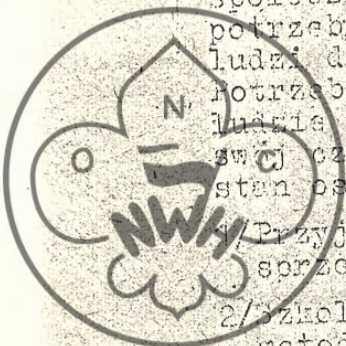
Wydaje się, że nie tylko ze względu na ogólny brak kadry i środków nie jest możliwe funkcjonowanie ZHP jako organizacji dla wszystkich. Należy więc zdecydować się na Harcerstwo elitarne, mające dużo mniej członków, ale w perspektywie dużo większe zaangażowanie w środowisku i społeczeństwie.

Program takiego ruchu nie może być kształtowany centralnie, aby program był atrakcyjny, aby tworzyli go ludzie-indywidualności, aby ludzie tego pokroju byli przez nas przyciągani - muszą odejść od pływającej masowości od centralnych kompanii, akcji, obozów, itp., od programowania i wzięcia udziału w pracy harcerskiej w instancjach. Dlatego powinny być spełnione następujące zasady, gwarantujące taki kierunek:

1. Drużyna samodzielnie programuje swą pracę, a harcerskie władze służą tylko pomocą programową. Nie powinna funkcjonować żadna obowiązkowa akcja programowa ZHP.
Władze Związku, nie powinny narzucać żadnych obowiązkowych akcji programowych. Wszyskie centralne akcje programowe nawet Alert-Naczelnika powinny być tylko propozycjami. Masowy udział harcerstwa w nich powinien być uzyskiwany przez ich atrakcyjność programową i sprawność organizacyjną.
2. Drużyna harcerska i uczniowa może prowadzić dowolną działalność programową i metodyczną bez zgody władz harcerskich, jeżeli tylko działalność ta jest zbliżona z obowiązującym prawem państwowym i Konstytucją PRL a ideą Harcerstwa, Prawem i Przyrzeczeniem Harcerskim.
3. Ambicją ZHP powinno być obejmowanie swym zasięgiem jak najszerszych rzesz młodzieży. Nie powinno nam zależeć jednak na tworzeniu Harcerstwa na wszelką cenę, w środowiskach nie posiadających możliwości kadrowych nie zapewniających odpowiedniego poziomu harcerskiej służby. Należy więc zdecydowanie odejść od masowości Harcerstwa i wiązania spraw ilościowych z ceną jednostek harcerskich.
4. Rozumiemy różnice między Harcerstwem miejskim, środowiskowym a Harcerstwem wiejskim, posiadającym zupełnie inną specyfikę. Wydaje się koniecznym uwzględnienie tej specyfiki w programie ZHP i nadania temu ram organizacyjnych.

INSTRUKTORZY

1. W Harcerstwie centralne miejsce powinien zajmować instruktor społeczny. Pragniemy, aby był autentycznym wychowawcą, rozumiejącym potrzeby harcerzy czy uczniów, który potrafi zmobilizować młodych ludzi do działania, wychowując ich na przykładzie własnego postępowania. Potrzebne są nam w Harcerstwie osoby o nożnej osobowości, indywidualnie sprawni intelektualnie i organizacyjnie, dający Harcerstwu swój czas i energię, ale też otrzymujący godną satysfakcję. Aby taki stan osiągnąć ZHP musi spełnić następujące warunki:
 - 1/ Przyjąć jednoznaczna postawę moralną kadry. Nie może być specjalny sprzecznym z obowiązkami harcerza przez instruktorów.
 - 2/ Szkolenie instruktorów powinno być oparte na racjonalnych zasadach metodycznych, prowadzone w przygotowanych do tego środowiskach przez doświadczonych instruktorów-praktyków.

Warunkiem funkcjonowania harcerskich struktur organizacyjnych jest spełnianie powyższych ról.

2. Należy zdecydowanie odejść od rozbudowanej sprawozdawczości harcerskiej a w przypadkach koniecznych dokonywać za pomocą atrakcyjnych, harcerskich metod.
3. System władzy w ZHP powinien być oparty na dotychczasowym podziale na władzę:
 - ustawodawczą - Rady odpowiedniego szczebla,
 - wykonawczą - podległe Radom komendy,
 - kontrolną - niezależne komisje instruktorskie i rewizyjne.Władze te są wybierane przez Konferencje odpowiedniego szczebla. Nie rezygnować z powodów kadrowych czy organizacyjnych z powyższej, demokratycznej struktury władzy.
4. Bezwzględnie przyjąć, że wszystkie władze harcerskie pochodzą z wyboru i nie podlegają zatwierdzeniu przez władze wyższe.

OBOZOWNICTWO

Najwartościowszą formą harcerskiego działania jest właśnie obozownictwo. Daje wspaniałe możliwości oddziaływania na młodzież, uczy samodzielności i odpowiedzialności. Organizowane przez kadrę społeczną jest także stosunkowo taną formą wypoczynku. Jednak wielość kłopotów stawiają pod znakiem zapytania organizowanie w przyszłości obozów i zimowisk. Potrzebne są następujące, zdecydowane działania podjęte wspólnie z instytucjami państwowymi:

- 1/ uproszczenia finansowej dokumentacji obozowej i zimowiskowej oraz zasad przygotowywania i rozliczania AL, AZ /tak jak np. w PTTK/,
- 2/ skoordynowanie planów wizytacji obozów tak, by ograniczały się do niezbędnego minimum, konieczność uzgodnienia z władzami państwowymi: - oświat., sanit., administr.,
- 3/ przeprowadzenie badań ekologicznych i wypracowanie takiego modelu obozowania, który byłby najmniej szkodliwy dla przyrody, a jednocześnie pozwala na organizację obozów puszczańskich,
- 4/ przywrócenie dawnego systemu załatwiania miejsc obozowych, czyli zrezygnowanie z tego, aby miejscowa komenda chorągwi była dysponentem terenów obozowych, gdyż komendy te nie mają żadnego wpływu na organizację obozów, a żądają za zgodę na obozowanie różnych świadczeń,
- 5/ w porozumieniu z władzami oświatowymi i administracyjnymi zmienienie zasad wykorzystywania szkół i internatów, tak, aby każda jednostka wg własnych potrzeb miała możliwość organizowania akcji w budynku,
- 6/ zmiana nieżyciowych wymagań sanitarnych, niemożliwych do spełnienia przez jednostki harcerskie,
- 7/ uregulowanie w skali kraju wysokości dotacji i dopłat budżetowych na wszystkie środowiska,
- 8/ poprzez naszych przedstawicieli we władzach państwowych doprowadzenie do tego, aby część kwot uzyskiwanych z kar za zatrucie środowiska przeznaczyć na dofinansowanie obozów i zimowisk harcerzy z rejonów objętych klęską ekologiczną,
- 9/ zdecydowane działania mające na celu uproszczenie i odbiurokratyzowanie organizacji harcerskich obozów zagranicznych. Obozy zagraniczne powinny być traktowane tak samo jak krajowe, tym bardziej, że nie są dotowane.

10/rozszerzeniu i zmianie powinna ulec wymiana bezdewizowa z krajami socjalistycznymi. Powinna polegać również na udostępnianiu miejsc, gdzie można organizować normalne harcerskie obozy i zimowiska /np. Ukraina Zachodnia, Wileńszczyzna, Pojezierze Meklemburskie, Tatry Słowackie, Węgierska Puszcza/. Niewłaściwe wydaje się nam wtłaczanie Harcerstwa w formy pracy specyficzne dla innych organizacji zwłaszcza pionierskich.

HARCERSKIE GOSPODAROWANIE

Jesteśmy świadkami bardzo szybko i znacząco zmieniającej się sytuacji ekonomicznej w Polsce. My harcerze nie możemy wobec tego stać na uboczu, bo dotyczy to każdego Polaka. Harcerstwo musi być prawdziwą szkołą gospodarności i ekonomicznego myślenia, dającego także harcerzom możliwość samorealizacji w tym obszarze. Musimy odejść od jakowej deklaratywności, a wprowadzić realne, racjonalne działania gospodarcze. Choć nie jest możliwa pełna samowystarczalność finansowa Związku, powinniśmy dążyć do jak najszerszego zabezpieczenia środków własnymi siłami. Dlatego muszą być spełnione następujące warunki:

- 1/Zdecydowane uproszczenie wewnętrznej dokumentacji i przepisów gospodarczych. Harcerskie jednostki nie są przedsiębiorstwami i nie powinny być w taki sam sposób traktowane.
- 2/Umożliwienie silniejszym środowiskom- hufcom, szczepom posiadania osobowości prawnej oraz związanych z tym praw i obowiązków.
- 3/Jednoznaczne określenie stabilnych przepisów gospodarczych, powinny być jasne, zwarte, logiczne i przede wszystkim rzadko się zmieniające. Na bieżąco /i z odpowiednim wyprzedzeniem/ powinny jedynie być weryfikowane stawki finansowe.
- 4/Ujednolicenie zasad przyznawania dotacji i innych środków przez władze państwowe. Niedopuszczalne są różnice w traktowaniu młodzieży z różnych środowisk.
- 5/Umożliwienie szczepom, hufcom, chorągwiom prowadzenia własnej działalności gospodarczej /spółdzielnie harcerskie, spółki, udziały w przedsiębiorstwach. Należy wystąpić do władz państwowych o zmianę przepisów podatkowych, tak, aby zyski z ich działalności przechodziły w całości dla harcerskich właścicieli.
- 6/Zdecydowanie zmienić obowiązujące zasady współpracy z wojskiem. Możliwości wojska są ogromne, nasze potrzeby również, a przekazywane przez wojsko środki giną w harcerskiej biurokracji.
- 7/Umożliwienie poprzez zmianę przepisów podatkowych sprawowania realnego patronatu nad jednostkami harcerskimi przez zakłady pracy.
- 8/Spowodowanie wypełniania przez CSH i "Harctur" potrzeb harcerzy, a w przypadku niemożności zrealizowania tych potrzeb - stworzenie na szczeblu Związku odpowiednich organizacji gospodarczych, realizujących te zadania i dających ZHP odpowiedni zysk.

ZAKOŃCZENIE

W sprawach zmian Statutu ZHP stwierdzamy, że konieczne są następujące, rzetelnie potraktowane działania:

- 1/Zdecydowane uelastycznienie warunków działania ZHP na wszystkich szczeblach organizacyjnych.
- 2/Odejście od sztywnych, pompatycznych sformułowań.

3/Uwzględnienie zmian ideowych, jakim podlega polskie społeczeństwo.
Konkretne rozwiązania zaproponowaliśmy w niniejszym stanowisku.

Stwierdzamy, że są to warunki zasadnicze zwrotu w działaniu Związku Harcerstwa Polskiego. Jeżeli nie zostaną spełnione, odejdziemy od idei, którym od 77 lat służyliśmy, przestaniemy być dla młodzieży atrakcyjnym ruchem, a staniemy się zbiurokratyzowaną organizacją dla dzieci i młodzieży, organizacją pozbawioną w społeczeństwie uznania i autorytetu.

Prosimy Was, abyście przeczytali ten list i przekazali nam swoje stanowisko, proponowali także inne problemy, które należałoby rozwiązać. Chcemy, aby tak wzbogacony zapis stał się poglądem instruktorów naszego Hufca i został zaprezentowany na Zjeździe ZHP.

C z u w a j !

K o m i s j a R a d y
Hufca ZHP Kraków-Śródmieście

hm Remigiusz Bochenek HO
hm Bogusław Kośmider HO
phm Maciej Kurzyniec HR
phm Janusz Przyborowski HO
phm Marcin Ślęzak HO
pvd Tomasz Świerkosz HO

Pow.w KH Śródm.
7.07.1988r.
200 egz.
nr zlec. /88.

archiwum